

Kiến nghị thay đổi hiến pháp về quy trình bổ nhiệm

Ngày 30 tháng 3 năm 2026

Chính quyền Alberta sẽ đưa ra một kiến nghị nhằm kêu gọi những sửa đổi trong hiến pháp để trao cho tỉnh quyền tham gia vào việc bổ nhiệm thẩm phán ở tòa án cấp cao.

Theo Điều 96 của *Đạo luật Hiến pháp năm 1867*, chính phủ trung ương bổ nhiệm các thẩm phán cho các tòa án cấp cao cấp tỉnh, tuy rằng các tỉnh chịu trách nhiệm quản lý các tòa án đó. Kiến nghị của Alberta kêu gọi việc sửa đổi khung pháp lý đó để tỉnh có vai trò chính thức trong việc chọn lựa các thẩm phán phục vụ người dân Alberta.

Kiến nghị này, nếu được cơ quan lập pháp thông qua, sẽ kêu gọi những sửa đổi đối với Hiến pháp Canada. Mọi thay đổi đều sẽ phải được Quốc hội phê chuẩn. Alberta đang kêu gọi tất cả các đảng trong Quốc hội ủng hộ việc đưa ra và thông qua sự thay đổi hiến pháp cần thiết.

Theo phương án được đề xuất, các vị trí thẩm phán được bổ nhiệm tại các tòa án cấp cao của Alberta sẽ được lựa chọn từ các ứng viên do Alberta đề cử và phê duyệt, qua đó trao cho tỉnh vai trò trực tiếp trong quy trình lựa chọn. Cách tiếp cận này bảo vệ tính độc lập của tòa án và củng cố vai trò của Alberta trong việc quản lý hệ thống tư pháp đồng thời đảm bảo tỉnh có tiếng nói rõ ràng trong việc bổ nhiệm thẩm phán.

“Alberta chịu trách nhiệm về cách thức thực thi công lý trong tỉnh này nhưng không có vai trò trực tiếp trong việc bổ nhiệm các thẩm phán của tòa án cấp cao. Các tòa án đó phục vụ người dân Alberta mỗi ngày, và tỉnh quản lý hệ thống đó nên có vai trò nhất định trong việc ai được bổ nhiệm vào hệ thống. Kiến nghị này giải quyết khoảng trống đó, củng cố niềm tin của công chúng và đảm bảo Alberta có vai trò rõ ràng trong cách thức thực thi công lý tại tỉnh này.”

Danielle Smith, Thủ hiến

Canada là một trường hợp ngoại lệ trong số các hệ thống liên bang, nơi các quốc gia tương đồng trao cho chính quyền cấp tiểu bang hoặc tỉnh vai trò trực tiếp trong việc bổ nhiệm thẩm phán. Hiện tại, việc bổ nhiệm thẩm phán được thực hiện thông qua các ủy ban cố vấn tư pháp, những ủy ban này đánh giá và sàng lọc các ứng viên và đưa ra các khuyến nghị không mang tính ràng buộc cho chính phủ trung ương. Quy trình hiện tại không cho phép các chính quyền cấp tỉnh có tiếng nói có ý nghĩa trong việc bổ nhiệm thẩm phán.

“Các tỉnh cần có tiếng nói trực tiếp trong việc quyết định ai là người phù hợp nhất để làm việc trong các tòa án của họ. Cách tiếp cận này sẽ mang lại sự cân bằng lớn hơn cho cách thức các thẩm phán

được bổ nhiệm và hỗ trợ một quy trình minh bạch và có trách nhiệm hơn, đồng thời củng cố sự độc lập của toà án.”

Mickey Amery, Bộ trưởng Bộ Tư pháp kiêm Trưởng ban Cố vấn Pháp luật của Tỉnh

Thủ hiến Alberta Danielle Smith, cùng với Thủ hiến Ontario Doug Ford, Thủ hiến Quebec François Legault và Thủ hiến Saskatchewan Scott Moe đã cùng soạn thảo một bức thư gửi cho Thủ tướng Mark Carney, kêu gọi một quy trình có ý nghĩa và mang tính hợp tác để lựa chọn thẩm phán cho các tòa án cấp cao, tòa phúc thẩm và Tòa án Tối cao Canada.

Sáng kiến này được xây dựng dựa trên phản hồi của Hội đồng Tham vấn Alberta Next (Alberta Next Panel). Thông qua Hội đồng này, người dân Alberta đã kêu gọi tỉnh đóng vai trò mạnh mẽ hơn trong việc bổ nhiệm thẩm phán để đảm bảo các tòa án phản ánh nhu cầu riêng của các cộng đồng ở Alberta.

Dữ kiện tóm lược

- Toàn Quyền (Governor General) có quyền bổ nhiệm thẩm phán cho các tòa án cấp cao của Alberta, theo Điều 96 của *Đạo luật Hiến pháp năm 1867*.
- Nếu được thông qua thì kiến nghị này sẽ đòi hỏi hiến pháp phải có một sửa đổi. Bất kỳ sửa đổi nào như vậy đều cần được Hội đồng Lập pháp Alberta và Quốc hội phê chuẩn trước khi được ban hành thành luật.
- Hiện tại, việc bổ nhiệm thẩm phán cho tòa án cấp cao được thực hiện thông qua các ủy ban cố vấn tư pháp, những ủy ban này đánh giá và sàng lọc các ứng viên, đồng thời đưa ra các khuyến nghị không mang tính ràng buộc cho chính phủ trung ương.

Thông tin liên quan

- [Các khuyến nghị của Hội đồng Tham vấn Alberta Next](#)

Tin tức liên quan

- [Các tỉnh đoàn kết để cải cách việc bổ nhiệm thẩm phán](#) (Ngày 24 tháng 3 năm 2026)
- [Chính phủ trung ương bổ nhiệm thẩm phán tại Alberta: Thủ hiến Smith và Bộ trưởng Amery](#) (Ngày 3 tháng 2 năm 2026)

Truyền thông đa phương tiện

- [Xem cuộc họp báo](#)